

ID: 120124

Předběžné opatření

Odvolací soud může změnit rozhodnutí o zamítnutí návrhu na předběžné opatření pouze za předpokladu, že mimo jiné předloží zvláštní zdůvodnění, proč nebylo možné namísto toho rozhodnutí soudu prvního stupně zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

Odvolání proti rozhodnutí o předběžném opatření není třeba doručovat jiným účastníkům, zejména pokud to není účelné (například s ohledem na dosavadní vývoj řízení) či vhodné nebo pokud by mohl být nevhodným doručením odvolání zmařen účel předběžného opatření.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. I.ÚS 1785/25 ze dne 7.8.2025)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatelky V Zahradách 19 s.r.o., sídlem P., zastoupené Mgr. J.H., advokátem, sídlem P., proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. dubna 2025 č. j. 15 Co 117/2025-30, za účasti Městského soudu v Praze jako účastníka řízení a Mgr. M.Š., zastoupeného JUDr. K.K., advokátkou, sídlem H.K., jako vedlejšího účastníka řízení tak, že usnesením Městského soudu v Praze ze dne 7. dubna 2025 č. j. 15 Co 117/2025-30 bylo porušeno právo stěžovatelky na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a princip rovnosti účastníků podle čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. dubna 2025 č. j. 15 Co 117/2025-30 se ruší.

Z odůvodnění:

I. Skutkové okolnosti posuzované věci a obsah napadeného rozhodnutí

1. Stěžovatelka a vedlejší účastník vedou u Obvodního soudu pro Prahu 8 (dále jen "obvodní soud") spor o zaplacení částky ve výši necelých 6 mil. Kč. Vedlejší účastník zakoupil od stěžovatelky bytovou jednotku, domnívá se však, že má vady. Proto odstoupil od kupní smlouvy a po stěžovatelce se domáhá vrácení kupní ceny.

2. Po podání návrhu na zahájení řízení ve věci samé se vedlejší účastník domáhal vydání předběžného opatření, podle něž by se stěžovatelka měla zdržet nakládání se dvěma bytovými jednotkami, které vlastní ve stejném bytovém domě jako vedlejší účastník. Svůj návrh odůvodnil obavou, že stěžovatelka zmaří uspokojení jeho pohledávky. Doložil, že stěžovatelka inseruje jednu z těchto bytových jednotek k prodeji, hrozí tedy, že se zbaví svého veškerého majetku.

3. Obvodní soud jeho návrh zamítl, jelikož obavu z ohrožení případného výkonu rozhodnutí nepovažoval za důvodnou. Pouhá inserce bytové jednotky k prodeji neznamená, že by se stěžovatelka zbavovala majetku, protože z případného prodeje jednotky by obdržela peněžní prostředky, které také mohou sloužit k uspokojení. Z této skutečnosti ani neplyne, že by stěžovatelka prodávala jednotku jen proto, aby zabránila vedlejšímu účastníkovi v uspokojení jeho nároku.

4. Proti usnesení obvodního soudu podal vedlejší účastník odvolání. Městský soud v Praze (dále jen "městský soud") oproti obvodnímu soudu dospěl k tomu, že jsou splněny předpoklady pro nařízení předběžného opatření. Ze zakladatelské listiny stěžovatelky zjistil, že byla založena pouze za účelem developerského projektu - nákupu příslušného bytového domu - a po ukončení projektu se předpokládá její likvidace. I s přihlédnutím k této skutečnosti měl tedy za to, že je výkon soudního

rozhodnutí ohrožen. Stěžovatelka nabízí jednu z jednotek k prodeji a účel její existence bude brzy naplněn. Podle městského soudu není možné zaručit, že stěžovatelka neučiní prostředky z prodeje jednotek pro své věřitele nedosažitelnými a nezanikne jako tzv. prázdná schránka. Proto svým usnesením změnil usnesení obvodního soudu tak, že předběžné opatření dle návrhu vedlejšího účastníka nařídil.

5. Usnesení městského soudu bylo poté stěžovatelce doručeno a spolu s ním i návrh vedlejšího účastníka na vydání předběžného opatření a jeho odvolání proti usnesení obvodního soudu. Stěžovatelka následně dvakrát uplatnila u obvodního soudu návrh na zrušení předběžného opatření. První z nich obvodní soud usnesením zamítl, ve druhém případě řízení o návrhu zastavil. Proti druhému usnesení (o zastavení řízení) podala stěžovatelka odvolání, o kterém městský soud dosud nerozhodl.

II. Argumentace stěžovatelky

6. Stěžovatelka podala prostřednictvím svého právního zástupce ústavní stížnost proti usnesení městského soudu o nařízení předběžného opatření. Podle stěžovatelky městský soud porušil její právo na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 a čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina") a právo vlastnit majetek podle čl. 11 odst. 1 Listiny.

7. Stěžovatelka zejména podrobuje kritice procesní pochybení městského soudu. Tím, že změnil rozhodnutí soudu prvního stupně a nařídil předběžné opatření, aniž by stěžovatelce umožnil se k návrhu jakkoli vyjádřit, se odchýlil od ustálené judikatury Ústavního soudu. Městský soud nařídil předběžné opatření bez slyšení druhé strany, což je přípustné jen tehdy, pokud hrozí reálné riziko zmaření účelu opatření a zároveň pokud soud tento postup konkrétně a přesvědčivě odůvodní. V napadeném usnesení však chybí jakákoli taková úvaha. Městský soud tak porušil její právo na spravedlivý proces, jehož součástí je zásada kontradiktornosti řízení a rovnosti zbraní.

8. Nesprávný postup spatřuje stěžovatelka i v tom, že městský soud v rámci odvolacího řízení doplnil dokazování. Podle stěžovatelky nejsou splněny ani zákonné podmínky pro nařízení předběžného opatření, případně je samotné předběžné opatření nepřiměřené. Byla totiž omezena v nakládání s nemovitými věcmi, jejichž hodnota zdaleka přesahuje nárok uplatňovaný vedlejším účastníkem. Stěžovatelka dále vytýká městskému soudu, že nepřistoupil k rozhodnutí o zvýšení jistoty vzhledem k možné výši náhrady škody, která by mohla být stěžovatelce nařízeným předběžným opatřením způsobena.

III. Průběh řízení před Ústavním soudem a procesní předpoklady řízení

9. Ústavní soud zaslal ústavní stížnost městskému soudu a vedlejšímu účastníkovi. Městský soud pouze uvedl, že odkazuje na odůvodnění svého usnesení.

10. Vedlejší účastník ve svém vyjádření navrhl, aby Ústavní soud stěžovatelčinu ústavní stížnost odmítl jako zjevně neopodstatněnou, případně ji zamítl jako nedůvodnou. Podle něj je zjevné, že je ústavní stížnost účelová a že se stěžovatelka soustředí pouze na formální zpochybňování procesních postupů, aniž by vyvrátila samotné jádro věci. Je přesvědčen, že odvolací soud má možnost změnit rozhodnutí soudu prvního stupně a může také přezkoumat skutkový stav, městský soud tedy postupoval správně. Též předběžné opatření i výše složené jistoty jsou zcela přiměřené. Navíc stěžovatelka uplatnila jiné dostupné opravné prostředky - návrh na zrušení předběžného opatření a na navýšení jistoty, v nichž měla možnost v plném rozsahu uplatnit svou obranu.

11. Ústavní soud zaslal vyjádření vedlejšího účastníka stěžovatelce na vědomí. Obdržený přípis městského soudu stěžovatelce nezasílal, neboť nepřineslo žádné nové informace či argumentaci.

12. Ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou stěžovatelkou, která byla účastnicí řízení, v němž byla vydána napadená rozhodnutí, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je právně zastoupena v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu a ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario).

13. Ústavní soud rozhodl podle § 44 zákona o Ústavním soudu bez ústního jednání, neboť od něj neočekával další objasnění věci.

IV. Posouzení ústavní stížnosti

14. Ústavní stížnost je důvodná.

15. V první řadě je nutno připomenout, že Ústavní soud zpravidla nezasahuje do rozhodování o předběžných opatřeních, neboť nejde o konečná rozhodnutí ve věci. Ústavní soud však ověřuje, zda rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření mělo zákonný podklad (čl. 2 odst. 2 Listiny), bylo vydáno příslušným orgánem (čl. 38 odst. 1 Listiny) za dodržení zásad řádně vedeného soudního řízení a zda nebylo projevem svévole ve smyslu čl. 1 Ústavy České republiky a čl. 2 odst. 2 a 3 Listiny [viz např. náleze ze dne 10. listopadu 1999 sp. zn. II. ÚS 221/98 (N 158/16 SbNU 171)].

16. Důvodem pro kasační zásah je také hrubé porušení zásad spravedlivého procesu, zejména v případech nereflektování judikatury Ústavního soudu ohledně podmínek, za kterých odvolací soud může změnit rozhodnutí soudu prvního stupně o zamítnutí návrhu na nařízení předběžného opatření, a též ohledně doručování odvolání v takových situacích (viz např. bod 20 nálezu ze dne 4. dubna 2023 sp. zn. III. ÚS 111/23 či bod 21 nálezu ze dne 13. března 2024 sp. zn. III. ÚS 2606/23). Právě k takovému pochybení došlo v tomto případě.

17. Podle Ústavního soudu se městský soud dopustil v projednávané věci excessu již tím, že nerespektoval závěry vyjádřené v nálezu ze dne 19. ledna 2010 sp. zn. Pl. ÚS 16/09 (N 8/56 SbNU 69; 48/2010 Sb.), kterým bylo zrušeno ustanovení § 220 odst. 3 občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. března 2011, umožňující odvolacímu soudu změnit rozhodnutí o předběžném opatření. Na základě stávající právní úpravy civilního procesu a výše uvedeného nálezu lze rozhodnutí soudu prvního stupně o zamítnutí předběžného opatření potvrdit jako věcně správné nebo zrušit jako vadné [srov. bod 23 nálezu ze dne 9. ledna 2018 sp. zn. IV. ÚS 3749/17 (N 3/88 SbNU 55)]. Změna rozhodnutí o zamítnutí návrhu na předběžné opatření v zásadě (až na níže popsané výjimky) není možná.

18. Při rozhodování o odvolání u návrhu na předběžné opatření (jeho změně) by měly mít soudy vždy na paměti, že účastníci řízení, kteří nepodávali odvolání, a vůči kterým je předběžné opatření (třeba i fakticky) nařízeno, nemají žádnou možnost procesní obrany proti soudem uložené právní povinnosti - nemají k dispozici odvolání ani jiný procesní prostředek ochrany práva (nepočítaje v to ústavní stížnost, neboť Ústavní soud se nezabývá věcnou správností a běžnou zákonností napadeného soudního rozhodnutí, takže ústavní stížnost není řádným procesním prostředkem zajišťujícím standardní soudní přezkum). Mohou se tak ocitnout v procesně horším postavení, než jakého se dostává povinnému, pokud by předběžné opatření nařídil soud prvního stupně. Právě na základě rozporu § 220 odst. 3 občanského soudního řádu se zásadou rovnosti účastníků řízení byl dříve vydán náleze sp. zn. Pl. ÚS 16/09. Ústavní soud v minulosti opakovaně dospěl i k závěru, že rozhodnutí trpící obdobnou vadou nemusí nutně představovat porušení práv účastníků řízení. Při rozhodování je nicméně třeba vždy tuto okolnost zohlednit.

19. Ústavní soud v minulosti připustil prolomení závěrů nálezu sp. zn. Pl. ÚS 16/09 vždy ve zcela výjimečných případech. Lze odkázat např. na usnesení ze dne 14. listopadu 2013 sp. zn. III. ÚS 470/12, v němž by zrušení předběžného opatření Ústavním soudem představovalo hrozbu přímého,

bezprostředního a nadále již nenapravitelného zásahu do možností faktického uspokojení v řízení uplatněného nároku. Zároveň bylo tehdejší řízení jako celek spravedlivé, protože měl stěžovatel prostor uplatnit své argumenty v návrzích na zrušení předběžného opatření, kterými se obecné soudy věcně zabývaly a zamítly je. Ústavní soud nerušil rozhodnutí odvolacích soudů zatížená takovou procesní vadou také v několika rodinněprávních věcech, zejména pokud by zrušení rozhodnutí o předběžném opatření nebylo v nejlepším zájmu dítěte (viz např. usnesení ze dne 9. srpna 2016 sp. zn. II. ÚS 1710/16 či ze dne 13. února 2018 sp. zn. II. ÚS 199/18), anebo v případě, kdy bylo podle Ústavního soudu řízení jako celek spravedlivé s ohledem na předchozí procesní vývoj (viz usnesení ze dne 30. září 2015 sp. zn. III. ÚS 2862/13).

20. Ve výše citovaném nálezu sp. zn. III. ÚS 2606/23 Ústavní soud pak tyto závěry shrnul tak, že "odvolací soud sice může zcela výjimečně i změnit rozhodnutí o zamítnutí návrhu na předběžné opatření, avšak pouze za předpokladu, že řádně odůvodní naplnění zákonných podmínek pro vydání předběžného opatření (tzn. je prokázána naléhavost zatímní úpravy poměrů) a zároveň - s ohledem na konkrétní okolnosti případu - předloží zvláštní zdůvodnění, proč nebyl možný standardní postup, např. hrozbu přímého, bezprostředního a nadále již nenapravitelného zásahu do sféry možností faktického uspokojení v řízení uplatněného nároku nebo jiné okolnosti, které takový postup podle soudu odůvodňují."

21. V projednávané věci městský soud svůj postup řádně neodůvodnil. V odůvodnění napadeného usnesení zcela absentuje jakékoli vysvětlení, proč přistoupil ke změně rozhodnutí obvodního soudu a sám nařídil předběžné opatření, i když tím zkrátil práva stěžovatelky. Žádné takové důvody podle Ústavního soudu ani neplynou ze spisu či z vyjádření účastníků. Návrh na vydání předběžného opatření je odůvodněný obavou, že by stěžovatelka mohla prodat dotčené bytové jednotky, a zbavit se tak jediného majetku, ze kterého by se případně vedlejší účastník mohl uspokojit. Tato obava má plynout z toho, že stěžovatelka inzeruje byty k prodeji. Nejde tedy například ani o situaci, kdy by již probíhalo řízení o vkladu vlastnického práva ve prospěch třetí osoby do katastru nemovitostí. Takovou situaci lze těžko považovat za hrozbu přímého, bezprostředního a nenapravitelného zásahu. Ani jiná okolnost, která by odůvodňovala potřebu bezodkladného nařízení předběžného opatření, ze spisu nevyplývá.

22. Též lze poukázat na četnou judikaturu Ústavního soudu, která zdůrazňuje povinnost obecných soudů zvažovat, zda má být odvolání proti rozhodnutí o předběžném opatření zasláno jiným účastníkům. Takové odvolání není třeba doručovat, zejména pokud to není účelné (například s ohledem na dosavadní vývoj řízení) či vhodné nebo pokud by mohl být nevhodným doručením odvolání zmařen účel předběžného opatření [viz např. nálezy ze dne 18. května 2017 sp. zn. I. ÚS 326/17 (N 81/85 SbNU 387), sp. zn. III. ÚS 111/23, bod 24, či ze dne 4. června 2019 sp. zn. IV. ÚS 802/19 (N 106/94 SbNU 297), bod 25]. Ani tomuto požadavku městský soud nedostál. Z odůvodnění jeho usnesení neplyne, zda takovou úvahu vůbec učinil, nicméně podle Ústavního soudu doručení odvolání vedlejšího účastníka stěžovatelce nebránila žádná skutečnost plynoucí z výše citované judikatury.

23. Ústavní soud proto dospěl k tomu, že městský soud svým postupem porušil stěžovatelčino právo na soudní ochranu a princip rovnosti účastníků. Městský soud změnil rozhodnutí o zamítnutí předběžného opatření, aniž by zvláště odůvodnil, proč bylo nutné takto postupovat (přitom ani Ústavní soud neshledal žádný zájem, který by v daném případě převážil nad nutností zrušit napadeného rozhodnutí). Přestože nehrozilo zmaření účelu předběžného opatření ani nevyplýval žádný jiný důvod neúčelnosti či nevhodnosti doručení, nebylo stěžovatelce ani zasláno odvolání vedlejšího účastníka. Stěžovatelka se tak poprvé dozvěděla o návrhu na předběžné opatření až při jeho nařízení odvolacím soudem a byla jí zabráněna možnost efektivně se proti němu bránit.

24. Pro úplnost je potřeba dodat, že ani stěžovatelčiny návrhy na zrušení předběžného opatření ve

smyslu ustanovení § 77 odst. 2 občanského soudního řádu neměly vliv na přípustnost či posouzení důvodnosti této ústavní stížnosti [viz obdobně nálezy sp. zn. III. ÚS 1888/13 ze dne 13. února 2014 (N 17/72 SbNU 211), bod 11, popř. též nálezy sp. zn. Pl. ÚS 16/09, bod 32]. Jakkoli by jimi za určitých okolností mohlo být dosaženo sledovaného cíle, stěžovatelka se při podání návrhu na zrušení předběžného opatření nachází oproti tomu, kdo podal návrh na vydání předběžného opatření, v procesně horším postavení.

V. Závěr

25. Ústavní soud shledal, že napadeným usnesením městského soudu bylo porušeno stěžovatelčino právo na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny a princip rovnosti účastníků podle čl. 37 odst. 3 Listiny. Ústavní stížnosti proto vyhověl a podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu toto usnesení zrušil.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochrana spotřebitele \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určení otcovství \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Jméno v obchodní firmě právnické osoby](#)
- [Dokazování](#)
- [Bolestné](#)